

Uplanlagt gravid: Atferd, holdninger og erfaringer blant norske kvinner 18-40

Web-survey høsten 2023

Stipendiat Alan Kunnumpuram
Dr. Oecon Magne Supphellen

Overordnet Formål med undersøkelsen

Ny og oppdatert innsikt om:

- holdninger til – og erfaringer med – rådgiving før og oppfølging etter avbrudd
- årsaker til respons på uplanlagt graviditet (bære frem/svangerskapsavbrudd)
- holdninger til aktuelle tiltak for å redusere antall svangerskapsavbrudd

Metode

- Spørreskjemaet ble utviklet av Menneskeverd, i samarbeid med Sex & Samfunn og Amatheia.
- Deltagerne er trukket fra NORSTATs landsrepresentative panel.
- Kun kvinner i alderen 18-40 år som snakker norsk ble spurt om å delta.
- Disse fikk først spørsmålet: «Har du noen gang vært uplanlagt gravid»?
- De som svarte «Ja» på dette spørsmålet ble bedt om å delta i undersøkelsen.
- Prosedyren ble fulgt inntil man hadde minst 1000 deltagere.
 - 4751 forespurte, endelig antall deltagere er 1030.
- Deltagerne var anonyme.

Utvalget

De som valgte avbrudd er noe yngre og har noe lavere husholdnings-inntekt i dag enn dem som fullførte.

Forskjellene mellom de to gruppene er små, bortsett fra at de som fullførte svangerskapet har klart flere barn.

	Valgte å fullføre (n=500)	Valgte avbrudd (n=483)
Alder		
18-29	21%	27%
30-40	79%	73%
Utdanning		
Grunnskole	3%	5%
Videregående	22%	25%
Fagskole	21%	19%
Bachelor	33%	32%
Master eller mer	21%	19%
Inntekt i dag (husstand)		
0-200 000	2%	4%
200 001-400 000	8%	13%
400 001-600 000	13%	15%
600 001-800 000	13%	14%
800 001-1 000 000	19%	14%
1 000 001-1 200 000	16%	12%
1 200 001-1 400 000	9%	7%
1 400 001- mer	10%	10%
Antall barn		
0	8%	50%
1	26%	24%
2	44%	19%
3	18%	6%
4	3%	1%
5 eller flere	1%	0%

Andelen avbrutte og Fullførte svangerskap: Sammenligning av landsdeler

Hele landet:

Fullførte: 49%

Avbrutt: 47%

Vil ikke svare: 5%

	Nord-Norge	Midt-Norge	Vestlandet	Østlandet	Sørlandet	Oslo
Fullførte (%)	51	45	61	46	51	31
Avbrudd (%)	46	50	36	49	44	62

**Oppfølging og støtte
før og etter
svangerskapsavbrudd**

Oppfølging i forkant av abort

- 57 % svarer at de fikk den oppfølgingen de trengte
- 40 % svarer at de ikke fikk den oppfølgingen de trengte før aborten
 - Dette representerer mer enn 4000 kvinner i Norge hvert år

Fikk du den oppfølging du trengte før aborten? Forskjeller mellom landsdelene

	Nord-Norge	Midt-Norge	Vestlandet	Østlandet	Sørlandet	Oslo
JA (%)	51	52	66	56	52	62
NEI (%)	45	47	34	39	42	36

Oppfølging etter aborten

- 21% søkte oppfølging etter aborten
- Over halvparten av disse (11%) fikk ikke tilbud om oppfølging, men oppsøkte den selv på eget initiativ
 - Dette representerer mer enn 1000 kvinner hvert år
- Prosentandelen som ikke fikk tilbud om oppfølging, men oppsøkte den selv, er noe høyere i Midt-Norge (16%).

**Selvrapporterte
årsaker til valget om å
avbryte eller fullføre
svangerskapet**

«Tenk på den gangen du var uplanlagt gravid og stod i valgsituasjonen. Hva var viktig for deg for å ta den beslutningen du tok? Sett så mange kryss du vil» *

Valgte svangerskapsavbrudd		Valgte å fullføre svangerskapet	
Ønsket ikke barn	46%	Ønsket barn	58%
Var ikke i et etablert forhold	39%	Var i et etablert forhold	58%
Hadde ikke støtte fra partner og/eller støttepersoner	29%	Hadde støtte fra partner og/eller støttepersoner	61%
Hadde ikke en trygg og forutsigbar økonomi	56%	Hadde en trygg og forutsigbar økonomi	38%
Var ikke ferdig med min utdanning	40%	Var ferdig med min utdanning	29%
Jeg anså ikke min psykiske helse som god	18%	Jeg anså min psykiske helse som god	34%
Jeg anså ikke min fysiske helse som god	9%	Jeg anså min fysiske helse som god	40%
Jeg var i en voldelig relasjon	8%	Jeg var i en sunn relasjon	39%
Belastningen med allerede fødte barn	7%	<i>*ingen sign forskjeller mht alder og utd.</i>	
Det var skade/sykdom på barnet	1%		

Forskjeller mellom landsdelene (årsaker til avbrudd)

- «Ikke ferdig med utdannelsen» – større andel som oppgir dette som årsak i Midt-Norge og Oslo.
- «Psykisk helse» – større andel oppgir dette på Vestlandet enn i Oslo
- «Voldelig relasjon» - større andel oppgir dette på Østlandet

Statistiske Forklaringer på svangerskapsavbrudd

Hvilke variabler kan forklare valget?

- Aktuelle forklaringsvariabler fra tidligere forskning (se f.eks Chae et al. 2017):
 - Om man er i en etablert relasjon
 - Om partner ønsker barnet/støtter fullføring
 - Vold i relasjonen
 - Økonomiske forhold
 - Ikke ferdig med utdanning
 - Fysisk/psykisk helse
 - Belastning mht allerede fødte barn
 - Sykdom på barnet
- I tillegg inkluderte vi følgende variabler
 - Generelt ønske/ikke ønske om barn
 - Om man fikk den oppfølgingen man trengte i forkant
 - Bruk av prevensjon

Ønsket/ønsket ikke barn

Brukte prevensjon?

Var/var ikke i et etablert forhold

Hadde (ikke) støtte fra partner eller andre

Hadde (ikke) trygg og forutsigbar økonomi

Var (ikke) ferdig med min utdanning

Min psykiske helse var (ikke) god

Min fysiske helse var (ikke) god

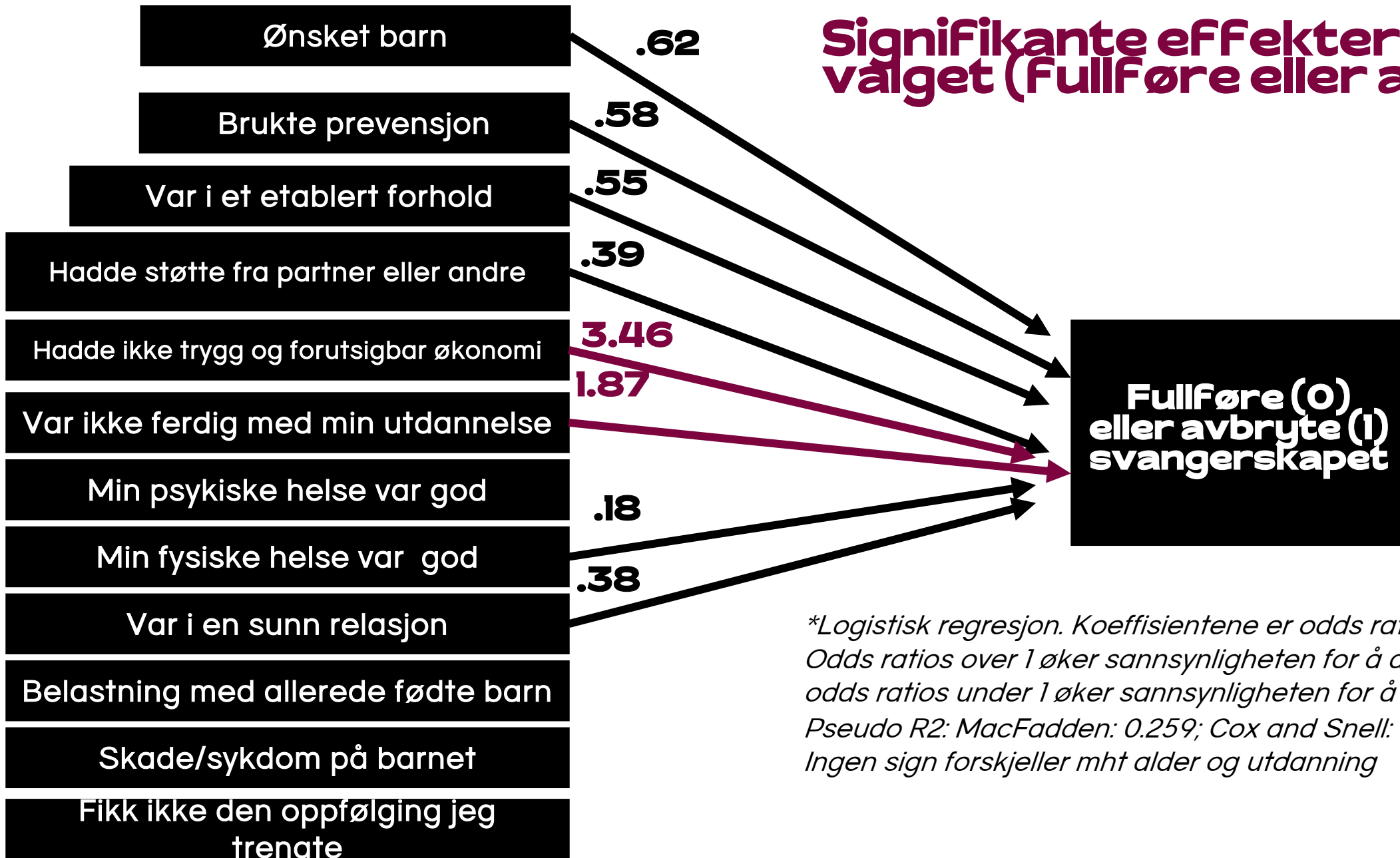
Var i en voldelig/sunn relasjon

Belastning med allerede fødte barn

Skade/sykdom på barnet

Fikk ikke den oppfølging jeg trengte

Signifikante effekter på valget (Fullføre eller avbrudd)*

*Logistisk regresjon. Koeffisientene er odds ratios ($p < .05$). Odds ratios over 1 øker sannsynligheten for å avbryte, mens odds ratios under 1 øker sannsynligheten for å fullføre. Pseudo R2: MacFadden: 0.259; Cox and Snell: 0.302. Ingen sign forskjeller mht alder og utdanning

Holdninger til valget og vurderinger i etterkant

Rapporterte holdninger til valget (Fullføre/avbrudd)

«Jeg tenker at valget var riktig»

Respons	Fullførte	Avbrudd
Helt uenig	2%	2%
Litt uenig	2%	4%
Usikker	3%	7%
Litt enig	4%	13%
Helt enig	87%	73%
Ønsker ikke sv.	3%	2%

«Jeg tenker at valget har vært lett å leve med i etterkant.»

Respons	Fullførte	Avbrudd
Helt uenig	2%	9%
Litt uenig	4%	14%
Usikker	5%	8%
Litt enig	11%	20%
Helt enig	76%	47%
Ønsker ikke sv.	2%	3%

Mål på «Negative Etter-Vurderinger» (NEV)

- NEV har i følge tidligere forskning både en kognitiv og en emosjonell dimensjon (se f.eks Buchanan et al. 2016).
- I tråd med teorien, måles NEV ved to spørsmål, hvorav det ene refererer primært til kognitiv NEV og det andre primært til den emosjonelle dimensjonen:
 - «Jeg hadde tatt et annet valg hvis jeg kunne valgt om igjen» (5=helt enig, 1= helt uenig)
 - «Jeg tenker at valget har vært vanskelig å leve med i etterkant» (5=helt enig, 1= helt uenig)

Rapportert grad av NEV blant deltagerne

«Jeg hadde tatt et annet valg om jeg kunne valgt om igjen»

Respons	Fullførte	Avbrudd
Helt uenig	79%	60%
Litt uenig	3%	9%
Usikker	8%	13%
Litt enig	3%	8%
Helt enig	5%	8%
Ønsker ikke sv.	2%	3%

«Jeg tenker at valget har vært vanskelig å leve med i etterkant.»

Respons	Fullførte	Avbrudd
Helt uenig	74%	48%
Litt uenig	9%	16%
Usikker	4%	9%
Litt enig	8%	16%
Helt enig	3%	10%
Ønsker ikke sv.	2%	3%

Hvilke variabler kan forklare variasjon i NEV?

- De ulike årsakene til beslutningen
- Om man fikk den oppfølgingen man trengte i forkant
- Bruk av prevensjon
- De to variablene på anger ble slått sammen til en *indeks* for NEV pga høy korrelasjon
 - Indeksen = svar på de to spørsmålene delt på 2

Ønsket ikke barn

Brukte prevensjon?

Var ikke i et etablert forhold

Hadde ikke støtte fra partner eller andre

Hadde ikke trygg og forutsigbar økonomi

Var ikke ferdig med min utdanning

Min psykiske helse var ikke god

Min fysiske helse var ikke god

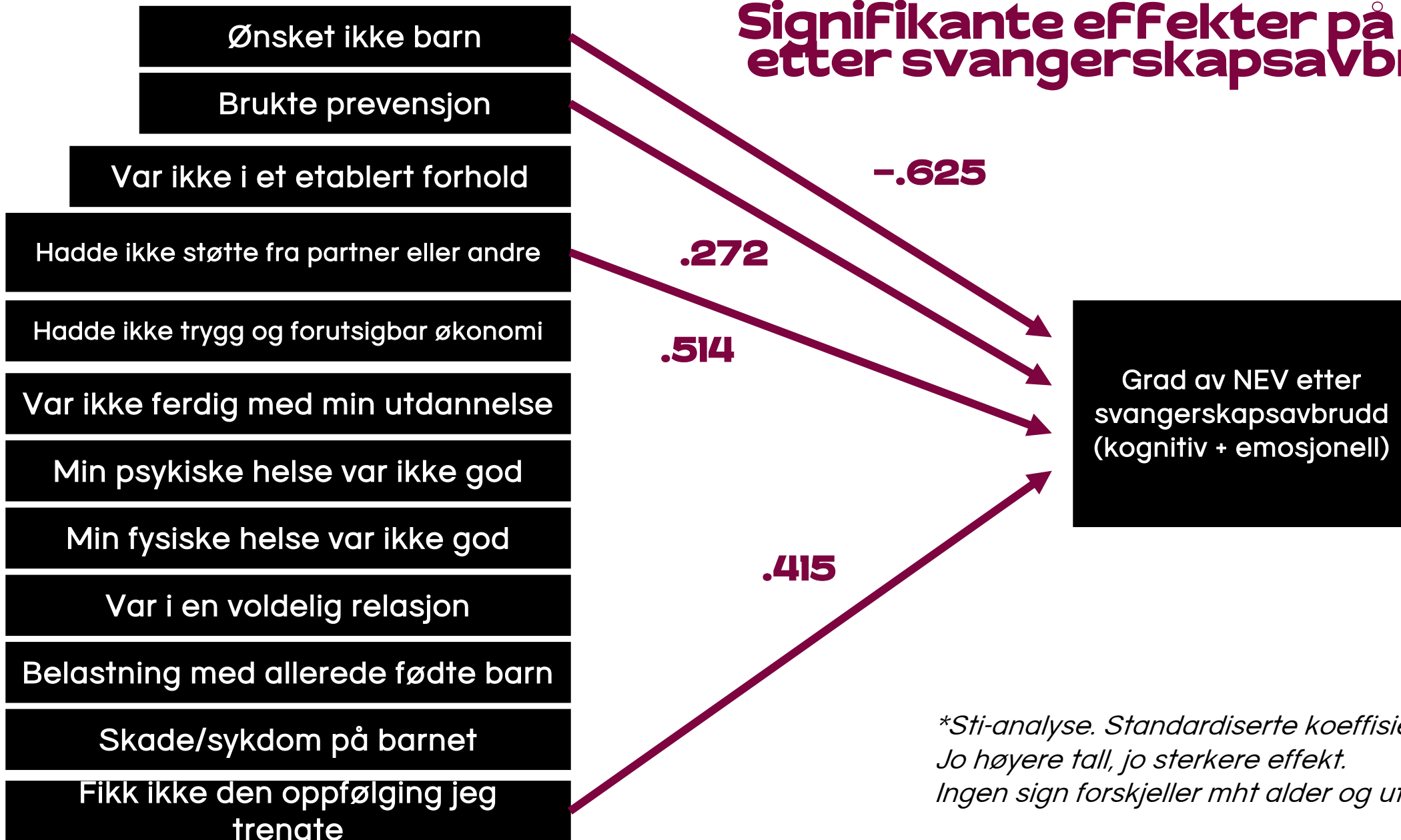
Var i en voldelig relasjon

Belastning med allerede fødte barn

Skade/sykdom på barnet

Fikk ikke den oppfølging jeg trengte

Signifikante effekter på NEV etter svangerskapsavbrudd*

*Sti-analyse. Standardiserte koeffisienter. $p < .05$.
Jo høyere tall, jo sterkere effekt.
Ingen sign forskjeller mht alder og utdanning

«Hvordan kom du frem til valget du tok?»

Respons	Fullførte	Avbrudd
Tok valget selv, uten påvirkning fra andre	35%	50%
Jeg snakket med partner	49%	25%
Jeg snakket med venner/familie	5%	11%
Jeg tok valget etter samtale med helsepersonell	2%	6%
Jeg tok valget etter samtaler med Amatheia	1%	2%
Andre svar	6%	6%
Ønsket ikke å svare	1%	2%

Klare forskjeller mellom dem som fullførte og dem som avbrøt svangerskapet. De som tok abort var oftere alene om beslutningen og støttet seg i mindre grad på en partner, men i større grad på venner/familie og helsepersonell – enn de som fullførte svangerskapet.

Oslo skiller seg noe ut fra andre landsdeler:

- færre snakket med partner
- flere snakket med venner/familie

Respondentenes vurderinger av politiske tiltak

Ulike tiltak diskuteres for å sikre gravide god informasjon og veiledning ved usikkerhet i et svangerskap. Hvor stor betydning tror du forslagene nedenfor vil ha i en valgsituasjon? (1= svært liten betydning, 2=liten; 3= hverken eller; 4=litt betydning; 5=stor betydning)

Tiltak	Gjennomsnitt for dem som syntes valget var lett	Gjennomsnitt for dem som var usikre på valget	P-verdi
Rådgivning v usikkerhet	3.704	4.195	0.000003***
Betalt foreldrepermisjon i 1,5 år	4.221	4.507	0.0054***
Engangsutbetaling på 350'	4.162	4.419	0.017**
Gratis barnehage	4.34	4.55	0.04**
Tilbud om b hage kveld/helger	3.83	3.819	0.92
Sekstimers arbeidsdag	4.23	4.36	0.19